

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 28

Lýsingarprísir fyrri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Mánadagin 26. juli 1948

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

22 Árg.

Ólavsekan.

Eins og alt, sum setir sær merki og sum festir seg í menniskjuni og tilveran hennara, er Ólavsekan runnin upp úr einum drama úr öldini av sögu okkara. Menn riða í bardagar. Maður, sum stríðst fyrri einum stórum máli, og sum fellur í stríðnum. Gyltir hjálmar. Blonk svörð og hvöss herróp, ið bita seg föst í minni: »Fram, kristmenn, kongsmenn!«. »Böndur, fram!« Sölin, sum skínur á kongsins gullhjálmar og skildri hans, tá ið hann gongur á odda í bardaganum. Stórir maður við merkinum á lofti... Og so hin religiøsi andin sum ein glæma yvir hesum dramatiska leikinum...

Her er myndin av Mikal eingli, ið berst móti drekanum. Hitt æviga evni um bardagan millum ljósið og myrkri, tað ónda og tað góða, hold og anda. Her kemur fram Móses á Sinai fjalli. Elias á Karmel. Golgatha. Teir veldugu bardagarnir á europeiskum vøllum millum Kristmenn og framtroðkandi heidnar skarar.

Tað var hin religiøsa andan í hendingunum, sum gudrøknir menn gripu og skaptu sögu-traditiónum. Kongurin, sum fall í bardaganum fyrri at fremja sitt stóra mál, varð gjørdur halgimenni. Myndin og ljóðið av bardaganum á Stiklastøðum varð broytt til Ólavskirkju, ringjandi klokkur, kirkjumenn í skrúðgongu, messur og sang. Ljós og stórar fólkaskarar, sum flokkast um halgilutir kongsins og søkka niður í hina religiøsu ekstasu.

Öldirnar gingu, og öldirnar broyttu. Tíðarskeið komu, sum kveistraðu til viks henda andan, sum skapt hevði Ólavsekan. Ein tíð, sum talaði, ein tíð, sum vildi finna tað verunliga, sum skuldi skava alt glitur burtur og leita til kjarnan. Eingin mystikkur. Eingin skurðgudadyrkan...

Í Føroyum bert livdi Ólavsekan, sagnirnar, kvæðini um kongin, sum fell undir merkinum. Hon livir enn. Men hon er broytt, og tíðirnar broyta hana meir. Hon er vorðin ein fólkasamkoma, ein tjóðarsamkoma, ein ítróttarstevna, ein

keypslustevna. Batar kapprógva. Unglingar ganga prýðklæddir skrúðgongu. Teir leika fótballt og handbólt.

Hitt religiøsa anir, men eingin samfelt gonga til uppskrýddar kirkjur. Eingin ekstasa. Ein sundurloysing í flokkar við fundum og talum. Kirkjan og hitt verðsliga valdið sýna samarbeiði. Enn fara Tingmenn til guds-tænastu saman við kirkjumönnum. Teir lýða á góð, varandi orð um sína ábyrgd.

Hitt upprunaliga í Ólavsekuni er broytt og er ikki meir. Men vit stevna tó til Ólavsekuhald og eru stolt av hesum forna arvi. Og um tær nýggju tíðirnar umskapa okkum, so kunna vit tó í huganum leita aftur til hesi stóru sögu-drama, sum liggja á í öldir, festa seg, tó alt bos, í fólksins sál og skapa mytirnar í fólksins livi.

Menn fara at royna seg.

Vit nærkast teirri föstu, árligu tingsetuni. Tingseturnar nú frammanundan hava verið mest sum fyrireikingarfundir og ikki hevir trotið á trætur, ið ofta hava verið litið innihaldsrikar; men henda setan vænta vit, fer at hava meiri fast undir fótum og hesa ferð er tað, at vit vænta at spyrja sjónlig úrslit burtur úr.

Innlendismálini eru nógv, ið landsstýrið hevir bundið seg at taka undir hond og leggja fram fyrri Tingið. Sosial forsorg er eitt høvuðsmál. Vit eru so aftarlaga har sum fá av hesum frammaliga europæisku londunum.

Arbeidismaðurin og fiskimaðurin mugu einaferð eisini her á landi kunna lita móti ellisárnum við toliligagóðum treysti, at hann ikki skal pinast av peningasorgum. Teir mugu eisini lættast fyrri sjúkrahúttanum: at um sjúka tekur teir úr starvi teirra at teir so skulu vita seg tryggir um, at teirra kunnu liva, meðan teir liggja undir doktarahond.

Onnur mál eru sjúkrahús-málið, heildarættan, at okkara sjúkrahúsviðurskifti verða so góð, sum vit hava umstøður at fáa tey

Uppbygging landsins vinnuliga: havnir, vegir, idnaður, húsabygging, skúlaviðurskifti o. a. All hetta eru stórmál, og tey verða ikki framd við ein skund.

Tann stóri spurningurin, ið áleikar í samburði við hesi mál, er peningasurningurin, og hvøji mál og hvussu mong, vit halda okkum til at kunna taka um hendi.

Kjarnin í stýrisskipanini — sjálvstýrisliga — er, hvørjar umsitingargreinar Tingið mælir til at taka og peningajáttanin at umsita tær við. Hitt fyrsta stóra málið á sjálvstýrisleið, henda tingseta tí fer undir, verður at gera figgjarlóg. Inntøkukeldur mugu verða veittar, og landsins íbúgvavar vóna, at Tingið veitir tær hadani, ið mest er at veita frá. Eitt samfelt ynski og krav hjá meirilutanum av skattaborgarunum er, at Tingið heinan vegin fer at broyta skattalógirnar, so at tær verða rættvisar og samsvarandi eina demokratiska tíð. Skattirnir skulu út, og skal álvara verða í, at vit skulu stýra nókrum her á landi, fara ivaleyst ikki útreiðslurnar at minka; men byrðurnar mugu falla javnari, og tær stóru inntøkurnar mugu bera tann skatt, sum teimum líknar.

Okkara útlendisviðurskifti eiga tingflokkarnir ikki at geva minni ans. Á hesum økinum liggja stór mál fyrri. Bretar eru sintir at uppsiga sterlingsáttmálan; upp í hetta mál kemur valuta-spurningurin, ið leiði hevir ligið frammi sum eitt træteuvni.

Hvussu ið verður við sterlingsáttmálanum, so er einki at ivast í, at tingmenn stremba eftir

at halda fast um handilsskap okkara við Bretland. Fiska-sóluna, og tað er sjálvandi, at tá ið vit selja einum landi vörur, so mugu vit taka aftur frá teimum tær vörur, ið teir vilja avhenda. Í heilum sagt er, at handilin — úthandilin sum heimahandilin — verður eftir-ansaður.

Fiskaprisir eru kanska niðurgangandi, og bæði undir tí sjónarmiði og sum eitt lið í einum skilagóðum vinnu-pengag og sosialpolitikki eigur gjøllari at vera kannað um prisirnar til bata fyrri vinnugreinirnar og fyrri fjöldina av fólki, sum liggur undir einari dýrtíð og inflatiónstíð.

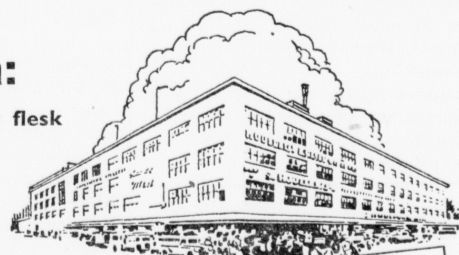
Útlendisviðurskiftini leiða okkum eisini til spurningin um fýroyskar umboðsmenn í londum, har vit hava samhandil við. Henda rætt loyvir stýrisskipanin, og tað skuldi verið vituligt, at hesin rættur varð nýttur. Egnir umboðsmenn í samarbeiði við donsku sendimannastovurnar gevur okkum høvi at vera uppi í og gevur eisini útheiminum kunneika um serstakt fólk við serstökum vinnulíkindum. Verða teir nýttir, eru teir gott bindilið millum samhandslandið og stýrisvaldið heima í Føroyum.

Komandi Ólavsekuting verður at sýna, hvat menn hava í skildri sinum. Orðtrætur verða, men so frægt stóðið er lagt, at menn hava rúm at standa — tað sleppa teir ikki frá. Ivaleyst rúm er í stýrisskipanini at nakað kann fáast av skafti, um politisku flokkar hava hug at fremja fólksins gagn. Fremja verunligu uppbygging landsins: tjóðskaparligt, mentunarligt og materielt.

Vit lata:

Feskt kjøt og flesk
pysur
feitivörur
livurpostei
salatir
konserves

S. HOULBERG A/S
Kødbyen, København.

UMBOÐ:
B. MORTENSEN
TÓRSHAVN
Telefon 326